

TĖVIŠKĖS

AIDAI

Nr 26 (2105) 1998 m. liepos mėn 7 d.

Eina 43-čius metus

Melbourne

Ko reikėtų nepamiršti

Pokarinė išeivija plačiame pasaulyje neišsibarstė. Surastos pastogės, gaunami uždarbiai, nauja aplinka, net nuoširdžiausi kaimynai, daugumos išeivių nepatenkino. Su savais pas savus – buvo labiausiai viliojantis kelias.

Noras jungtis ir būti savųjų tarpe sukūrė antrąjį gyvenimą, paremtą ne medžiaginiais išteklių, kurių pačioje pradžioje labai trūko, bet dar iš gimtojo krašto išsineštu, karo audrose neužgesusiu idealizmu, skiepytu nepriklausomos Lietuvos mokyklų ir stipriai patriotiškai nusiteikusios visuomenės. Tas idealizmas nebuvo nei reklaminis, nei apdengtas kokių nors išskaičiavimų skraistėmis. Buvo atviras, grynas ir natūralus – neatskiriama žmogaus dalis. Idealistinis nusiteikimas buvo taip giliai daugumoje tautiečių įaugęs, kad jo išplėšimas būtų savotiškai naikinęs ir patį žmogų. Todėl idealistai be jokio ypatingo savęs varžymo ir prisivertimo uoliai kibo į bet kokią visuomeninį lietuvišką darbą, kuris ne vienam atrodė kaip pirmasis ir reikalingiausias, kai darbas fabrike ar įstaigoje – tik pragyvenimui užsitikrinti. Tai ypač buvo jaučiama

Prel. dr. Pr. Dauknys aukoja šv. Mišias už tremtinius, kankinius ir mirusius tremtyje lietuvius ponų S. ir A. Šabrinskių sodyboje, prie Moe miesto.

pirmojo dešimtmečio laikotarpiu, kai visiems reikėjo kurtis, tvirtiau kabintis į gyvenamojo krašto podirvius. Šiandien gal jau ir nuostabu, kad anuomet to laiko užteko viskam. Ir įdomu, kad darbo valandų prailginimas nė vieno nenualino. Kas tik norėjo – laiko surado. Tas tik rodo, kokius "stebuklus" gali padaryti žmogus,

kai entuziazmo kibirkštys šviečia ir kaitina, kai jokie klausimai, kodėl taip daug dirbama, nepastoja kelio, nesukelia abejonių. Idealizmas yra didelė jėga – patikimiausia, pigiausia ir nesilpstanti.

Ką tie idealistai lietuviškam išeivijos gyvenimui bei Lietuvos laisvės bylai per 50 metų yra padarę, jau ne kartą buvo

prisiminta šio laikraščio puslapiuose. Visa tai žinoma, matoma, konkrečiai naudojama. Reikėtų tik viso šito nepamiršti, neleisti, kad senokai praėjusių dienų darbus ir pastangas laikas apdengtu sunkiai permatomais šydais, pro kuriuos ir dabarties, ir ateities veikėjai nedaug ką galėtų matyti, ir daugelis dalykų, kurie buvo įsteigti labai sunkiomis sąlygomis, imtų rodytis kaip "savaime" iš kažkur atsiradę. Dar blogiau būtų, jei trečioji išeivijos karta, nusižiūrėjusi į kai kurių dabartinių įvairių tautybių ateivių greitą ir stiprų kūrimąsi, pradėtų tikėti, kad ir jų seneliai buvo turtingi, ir dėl to čia stūkso didžiuliai pastatai, veikia savo bankai, savo parapijos bei įvairios kitos organizacijos. Toks požiūris pavirstų šakota skriauda. Užtat yra būtina tą išeiviškojo įsikūrimo vaizdą palaikyti aiškų ir tikrovišką, kad niekam ir niekada nekiltų abejonė dėl atliktų bendrųjų darbų, kurie buvo pradėti "iš nieko". Tokiems ir panašioms priminimams gerai tiktų įvairių sukakčių minėjimai, rengiamos jubiliejinės šventės, kurių apvaliais skaitmenimis vis daugiau atsiranda. Kartais tokių švenčių progomis teprisimenama dabartinė veikla, šių dienų žmonės, kažkurioj vietoj nutraukiant ilgos darbuotės giją, paliekant pirmūnus tamsokame šešėlyje. Nėra reikalo girti ir liaupsinti praeitės veikėjus. Jie ne dėl to dirbo ir aukojosi. Tereikėtų tik vieno dalyko – ateinančioms kartoms vis priminti ir rodyti, ką reikšmia ir ką padaro tikras idealizmas, kas atsitinka, kai žmonės savanoriškai dirba ir jaučia, kad atlyginimo srityje egzistuoja kažkas daugiau, negu tik uždirbtas pinigas. O lietuviškoje išeivijoje padaryti "stebuklai" turėtų išlikti ryškiais pavyzdžiais aiškinant ką nors apie idealizmą. C.S.

ano meto istoriniai dokumentai, paprastai nukryžiuotiesiems ilgai agonijai sutrumpinti, buvo laužomos blauzdos. Nebegalėdami remtis kojomis ir tik rankomis pakibę ant kryžiaus, pasmerktieji nebegalėdami kvėpuoti, tiesiog uždusdavo. Kadangi Jėzus buvo labai iškankintas dar prieš nukryžiuojimą, mirė ant kryžiaus palyginus greitai. Evangelistas Jonas pažymi, kad mirties faktui patvirtinti, kareivis ietimi pervėrė Jėzui šoną. Toks pat likimas buvo ištikęs ir drobulėje suvyniotą žmogų, kuris pagal tradiciją buvo ne kas kitas, o Evangelijoje minimas Jėzus...

Šių metų gegužės pabaigoje lankydamasis Turine, popiežius Jonas Paulius II kalbėdamas maldininkams pažymėjo, kad Turino Drobulė – tai iškalbingas kančios ir meilės, mirties ir nemirtingumo paliudijimas. Ji mums padeda suprasti, ką savo noru turėjo iškęsti Jėzus, kad mes galėtume džiaugtis Dievo vaikų laisve ir vadintis Jo broliais.

LRTV

Alkoholizmas, moralinis šeimų palaidumas - viena iš jaunimo nuopuolio priežasčių. Be šilumos ir meilės prabėga jų vaikystė, paauglystė, nesusiformuoja tikrų vertybių svertai ir jie, paukšteliai išsukinėtais sparneliais, puldinėja į šalis, blaškosi, nepajėgia skristi. Birutė Vilkaitytė

Stulbinantis sutapimas

pavadinti tikrai neįmanoma.

"Pranašauk, kas tave užgavo"

Kaip rašo evangelistas Lukas, iki Jėzus buvo nuvestas į žydų aukščiausiasį teismą, pas Pilotą ir pas Erodą, jį "saugantys vyrai tyčiosi iš jo ir muše. Uždengė jam akis, jie klausinėjo: "Pranašauk, kas tave užgavo". Ir visai kitaip įžeidinėjo jį". Evangelijos pasakojimą patvirtina įkapų drobulėje atsispaudęs veidas: jis sutinęs, ypač dešinioji pusė. Prakirstas kairysis antakis. Nosies kaulas pasuktas į kairę. Analizuojant šiuos atspaudus, daroma išvada, kad tas, kuris mušė šį žmogų, stovėjo jo dešinėje ir mušė jį trumpa lazda, laikyta kairioje rankoje.

"Tuomet Pilotas ėmė ir nuplaskino Jėzų", - rašoma Jono evangelijoje. Turine saugomoje drobulėje, tyrinėtojai susikaučiavo, jog į ją buvęs suvyniotas nukankintas vyras, buvo žiauriai plaktas ir gavo apie 120 kirčių. Budeliai neplakė kūno širdies plote, kad kankinamasis nenumirtų. Kaip liudija evangelijos, Kristus tikrai nemirė nuo plakimo, tačiau, būtent plakimas buvo jo greitos mirties ant kryžiaus priežastis.

Evangelistas Morkus rašo, kas kai Juozapas iš Arimatėjos nuėjo pas Pilotą prašyti Jėzaus kūno, Pilotas nustebo, kad Jėzus jau buvo miręs. Gi, kaip žinoma, kitiem dviem drauge su Jėzumi nukryžiuotiesiems, buvo sulaužytos blauzdos ir tuo būdu sutrumpinta jų agonija ant kryžiaus.

"Kareiviai nupynė vainiką iš erškėčių, uždėjo jam ant galvos, o į jo dešinę įspraudė nendrę..." Historikai ir archeologai, pažįstantys anų laikų romėnų papročius, pažymi, kad vainikavimas erškėčiais, Kristaus atveju, buvo išskirtinis dalykas. Gal būt kareiviai norėjo dar labiau pasityti iš pasmerktos kryžiaus mirčiai žmogaus, kuris tvirtino esąs karalius.

Drobulėje likę atspaudai liudija, kad tai nebuvo dažnai ikonografijoje vaizduojamas siauras erškėčių vainikas ant Kristaus galvos, bet šį kareivių sugalvotą kankinimo įnašį greičiau galima palyginti su šalmu. Erškėčių spygliai sužalojo visą drobulėje po mirties įvyniotą žmogaus galvą, ypač kaklą ir pakaušį.

Kad galėtume džiaugtis ir vadintis Jo broliais

Kaip liudija evangelijos, o ir

Be antenos ir neužmušamas

Mons. Jonas KAUNECKAS
Šv. Apaštalai Petras ir Paulius

Ištraukite iš televizoriaus antena, ką bematysit? O juk daug žmonių gyvena tarsi be antenos esminiams gyvenimo dalykams...

Prieš kiek laiko lankiau liginėje 21 metų jaunuolį kataliką. Jo būklė po avarijos buvo labai sunki. Žinojau, ir jis pats sakė: nebedaug liko gyventi. Padariau viską, ragindamas jį priimti sakramentus. Ne! Kukliai pasiūliau nors kartu pasimelsti. Ne! – "Nors paklauskite mano maldos..." O jis: "Kunige, geriau paduokit man cigaretę". Mat jis negalėjo pajudinti rankų. Turėjau įstatyti į lūpas, uždegti... Visa, ką kalbėjau, jam buvo tarsi svetima, visiškai nesuprantama, nubėgo kaip vanduo nuo žąsies. Jaunuolis neturėjo antenos amžiniems dalykams. Ryta jis jau buvo miręs...

Tas vargšelis šiandienos pasaulyje turi milijonus brolių ir seserų. Juos sutinkame gatvėje, jie sėdi šalia mūsų traukinyje, autobuse, kavinėse... amžinųjų dalykų, tikėjimo jiems nereikia – pakanka trupučio laimės.

Štai paklausti, ko labiausiai trokšta iš gyvenimo, jie atsako: *jokios raukšlės neturėti iki senatvės*, daug džiaugsmo, vis daugiau laisvalaikio, mažiau darbo, daugiau socialinių garantijų, gerovės, daugiau pajamų, patogumų, sensacijų, malonumų, užsimiršimo, erotikos be įsipareigojimų; kad nebūtų baimės, katastrofų, žemės drebėjimų. Na, pasitaiko atsakymų ir apie dvasines savybes... Bet tokių vos 0,5 procento. Štai tau ir 95 procentų tikinčiųjų pasaulyje! Tai šiuolaikinis žmogus, be antenos dvasiniams dalykams.

Ne, negalima sakyti, kad jie tikėjimo priešai. Ne! Paklausus apie tikėjimą, tikrai 95 proc. pasaulio gyventojų laiko save tikinčiais. Bet netikėtai statistika. Tai tik tadicijos laikymasis, žodinis išpažinimas, be vidaus. Jiems tikėjimas nereikalingas ir nieko nesako. Puikiausiai galima be jo gyventi. Žinoma – krikštas, vestuvės su žvakėmis ir vargonais. Tai tik rėmai, gražūs rėmai – tokia jų krikščionybė.

Vis klausii savęs: ar Jėzus turėjo omenyje tokius žmones, kai sakė, kad Bažnyčios pragaro vartai nenugalės? Ar kur nors, kokiame nors pamokyme jis tokius žmones paminėjo? Atrodo, ne!

Tai ką tada mums daryt? Bet neskubėkime su išvadomis, paklauskime savęs, kodėl Jėzus vis kalba palyginimais? Kodėl?

Norėčiau atsakyti klausimu: kada televizoriuje be antenos gali matyti vaizdą? Nagi tada, kai televizijos siūstuvai labai arti, kai labai stiprus signalas. Taigi Jėzus prisitaikęs prie tokio tipo žmonių,

prie žmonių be antenos! Juk jie patys paklausti sako, kad mėgsta įdomybes, atsitikimus, sensacijas, sukrečiančius dalykus, netikėtumus.

Taigi jis ir kalba vaizdais, sensacijomis! Nes tik tokiu būdu įmanoma į juos prabilti. Būtent sensacijomis paremtas ir visas išganymas! Dievas ateina į žemę per tvartą! Žmogų jis pasiekia per kryžių, per skausmą!

... Kartą gydytojas ant moters rankos pamatė keistą apyrankę: joje buvo įlydyti pieniniai vaikų dantys. "Tai mano didžiausias brangenybė. Tiek liko iš visų devynių mano vaikų. Karas juos visus nužudė..." Gydytojas sukrėstas: "Kaip jūs galite

gyventi su tokia apyranke?" Toji taip sužeista ir iškankinta širdimi moteris papasakojo gydytojui, kaip ilgai ji buvo parblokšta, kankinasi ir nenorėjo gyventi. Kol jai pasiūlė vadovauti vaikų našlaičių namams... Našlaičių motinos pašaukimas išaugo joje per kanciją, per tikėjimą Dievu, per pasitikėjimą žmogumi. Taip, ir žmogumi. Ji tiki, kad jos vaikai našlaičiai niekada žmonių nežudys.

Ir aš tikiu. Ir stebiuos, kaip neužmušamas yra žmogus. Koks neužmušamas žmogaus gerumas, jo tikėjimas! Tegu tokių yra vos 0,5 proc., bet tai tikroji Dievo karalystė – tas duonos raugas, tas garstyčios grūdėlis, toji uola, ant kurios pastatytos Bažnyčios pragaro vartai nenugalės.

"B.Ž."

Dvasinių sąjūdžių susitikimas su popiežiumi

Pasak popiežiaus Jono Pauliaus II, naujieji bažnytiniai sąjūdžiai ("movimenti") yra "atsakas į dramatiškus iššūkius", šio tūkstantmečio pabaigoje mestus krikščionybei. Gegužės 30 dieną Šv. Petro aikštėje kreipdamasis į maždaug 300 000 įvairių sąjūdžių narių iš viso pasaulio, popiežius pabrėžė, kad nė viena "charizma" negali atleisti nuo "pareigos paklusti Bažnyčios ganytojams". "Movimenti" turėtų integruotis į vyskupijas bei parapijas, "atidžiai įsiklausydami", ką sako vyskupai. Naują bendruomenės popiežius navedina nauji ir netikėti Vatikano II Susirinkimo vaisiumi. Šiandien prasideda jų brandos amžius. Grupių atsiradimas praityje sukėlė klausimų bei įtampos, kuri dar nėra įveikta iki šiol. Būta "prietarų ir nepasitikėjimo". Bažnyčia, pasak Jono Pauliaus II, šiandien laukia iš sąjūdžio "brandžių bendrystės ir įsipareigojimo vaisių". Jie turėtų energingai ir kūrybiškai priešintis sekularizacijai ir prisidėti prie Bažnyčios kūrimo.

Prieš pasaulinį bažnytinių sąjūdžių susitikimą su popiežiumi Romoje vyko pasaulinis "movimenti" kongresas, kuriame dalyvavo 300 delegatų, atstovaujančių 56 tarptautiniams sąjūdžiams. Pirmą kartą tokio susitikimo, iniciatorių buvo Popiežiškoji pasauliečių taryba. Kreipdamasis į "movimenti" delegatus, Romos tikėjimo mokslo kongregacijos prefektas kardinolas Josephas Ratzingeris ragino naujuosius dvasinius sąjūdžius bei bendruomenes siekti vienybės su vyskupais ir popiežiumi. Pasak jo, parapijų bendruomenės ir sąjūdžiai turėtų vieni iš kitų mokytis ir vieni kitus "pakęsti". Kardinolas pabrėžė, jog naujosios bendruomenės gresia "vienpusiškumo" ir "perdėto savo specifinės užduoties akcentavimo" pavojus. Dėl to dažnai

kyla konfliktų su vietinėmis bendruomenėmis. Nepaisant to, šie sąjūdžiai, jeigu jie nelaiko savęs savitikslių, gali praturtinti visą Bažnyčią. Kardinolas J. Ratzingeris ragino vyskupus būti atvirus naujiems dvasiniams tokių grupių impulsams. Vyskupai, pasak jo, neturėtų siekti "sielovados formų bei planų vienodumo". Sykiu kardinolas atmetė dvasiniams sąjūdžiams reikiamus bendrus kaltinimus sektantiškumu bei fundamentalizmu. Jis įspėjo nesivadovauti "tokia Bažnyčios vienybės samprata, kai konfliktai iš anksto atmetami kaip susiskaldymas ir vidinė ramybė pasiekama atsiskaitant liudijimo visumos". Kardinolas J. Ratzingeris taip pat prilygino šiandieninius sąjūdžius ordinų steigimams praėjusiam šimtmečiui. Per Sekminių šv. Mišias šv. Petro aikštėje popiežius Jonas Paulius II pavadino naujuosius bažnytinius sąjūdžius bei jų įspūdingą susitikimą Vatikane gegužės 3 dieną "Bažnyčios pavasariu". Jis visada prisimins 300 000 dalyvių "didžiulio entuziazmo aidą".

"B.Ž."

Nerimas dėl kūdikių įvaikinimo Izraelyje

Konsultacinės vaiko reikalų tarybos prie Prezidentūros vadovė Giedrė Žilinskienė ketina nagrinėti, ar Lietuvos tarnybos, įvaikinančios vaikus užsienyje, nepažeidžia tarptautinių reikalavimų.

G. Žilinskienė iš Seimo vicepirmininko Romualdo Ozolo gavo per pastaruosius dvejus metus Izraelyje įvaikintų lietuvių vaikų sąrašus, o juos išnagrinėjusi pastebėjo, kad iš 19 per 1996-1997 metus iš Lietuvos išvežtų vaikų tik vienas buvo įtrauktas į dokumentus, pagal kuriuos beglobius vaikus gali įsivaikinti ir lietuvių šeimos.

Pasak G. Žilinskienės, turint galvoje, kad tarp Izraelio ir Lietuvos yra dideli kultūrų ir religijų skirtumai, pagal tarptautinę Hagos vaikų teisių konvenciją, toks įvaikinimas nerekomenduojamas: "Lietuva ir Izraelis neturi tarpvalstybinės sutarties, todėl yra sunkesnis grįžtamasis ryšis, sunku gauti informaciją apie įvaikintų vaikų likimus".

Didelį nerimą kelia tai, kad į Izraelį buvo išvežti labai maži vaikai – nuo kelių mėnesių iki poros metų, o būtent tokio amžiaus vaikus

Jaunimas ir TV

Jaunosios kartos auklėjimas – vienas iš svarbiausių uždavinių, kuriuos turi spręsti kiekviena sveika visuomenė. Neginčytina tiesa, jog šiandieninis jaunimas vienu iš svarbiausių informacijos šaltinių laiko televiziją, kuri taip pat formuoja jaunimo pasaulėžiūrą ir pasaulėvaizdį. Tenka pripažinti, kad apie televizijos poveikį vaikams ir paaugliams kalbama bei rašoma iš tiesų nemažai, tačiau konkretūs darbai šioje srityje beveik nepastebimi. Norint pasiekti teigiamų rezultatų šioje srityje, pirmiausiai reikalinga atlikti nuodugnus statistinius tyrimus, padedančius labiau išryškinti paauglių problemas bei galinčius padėti programuoti tolesnio veikimo gaires jaunimo auklėjimo srityje.

"Naudojimosi televizija vadovas"

Antai neseniai Romoje atlikto tyrimo duomenys liudija, jog daugiau nei pusė Romos miesto vaikų nuo 7 iki 11 metų amžiaus, daugiau nei tris mėnesius per metus neturi galimybės žaisti atvirame ore; 82 proc. iš beveik 300 apklaustų vaikų tvirtino, jog jiems labiau patiktų žaisti su bendraamžiais, negu žiūrėti televizorių; 45 proc. vaikų turi televizorių savo kambaryje, o 37 proc. – vos atsikėlę ryte, įjungia televizorių. Vidutiniškai per dieną Romos vaikai apie 4 valandas žiūri televiziją.

Tiesa, Romos savivaldybė prieš keletą metų, mokslo metų pradžioje, pradėjo dalinti vaikų, besimokančių pradinėse ir vidurinėse mokyklose, tėvams, specialų leidinį, pavadintą "Naudojimosi televizija vadovas". Šis leidinys skirtas padėti tėvams susiorientuoti, kaip pratinti vaikus tinkamai priimti informaciją, gaunamą televizijos pagalba, bei kokios apskritai gali kilti problemos televizijos vartotojui.

Vaikų švietimu ir auklėjimu besirūpinančios institucijos ir asmenys, turėtų susirūpinti dar ir kita rimta problema: kiek laiko prie televizijos ekrano praleidžia vaikai vienaip ar kitaip prislėgti ligos ar kitokių negalių? Tūkstančiams vaikų invalidų televizorius ištisą dieną lieka vieninteliu draugu. Tai vienintelė priemonė, leidžianti pažinti realybę, egzistuojančią už jų namų durų, tai vienintelis langas į pasaulį. Tačiau dažniausiai televizija paduoda iškreiptą tikrovės įvaizdį. Įvairių vaikų tarpe atliktų apklausų duomenys liudija, kad vaikai, tik iš televizijos pažįstantys mus supančią tikrovę, nežino kas yra miškas, arba visiškai nesupranta kodėl paukštis suka lizdą...

Už vaikų švietimą bei auklėjimą atsakingos institucijos bei televizijos programų rengėjai turėtų daug glaudžiau tarpusavyje bendradarbiauti ir skirti didesnę dėmesį vaikų – televizijos vartotojų – problemai, į televizijos laidų turinio gerinimą bei bendrą kultūros lygio kėlimą.

LRTV

labiausiai nori įsivaikinti Lietuvos šeimos, neretai kelerius metus laukiančios eilėje gauti tokią teisę.

1996 metais užsienyje buvo įvaikinti 79 vaikai iš Lietuvos, 1997 metais – 108. Dabar siūloma įsivaikinti 322 vaikus iš įvairių Lietuvos vaikų globos namų

"L.r."

TĖVIŠKĖS AIDAI

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 9376 7355

Published by the Australian Lithuanian Catholic Federation
LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ
FEDERACIJA

Redaktorius Edvardas Šidlauskas. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$40. Kituose kraštuose \$45. Atskiras numeris \$1.00. Skelbimai už skilties vieną cm. - \$2.00. Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taisyti savo nuožiūra.

Nežiūrint nepalankios istorijos ir geografinės padėties lietuvių tauta išliko gyvastinga iki šių dienų, kai, reikia tikėtis, galutinai užsibaigė išorės pavojai. Su pasididžiavimu šiandien minime tą atsiėmimą. Bet mums neužtenka didžiulio praėjimo. Turim rimtai pagalvoti apie mūsų tautos dabartį ir ateitį. Tai dabartinės kartos užduotis.

Lietuvių tauta išsikovojo laisvę savo ryžtu ir su susidėjusių istorinių aplinkybių pagalba. Tą progą privalome tinkamai išnaudoti. Čia susiduriame su įvairiais sunkumais, kuriuos galime ir turime nugalėti.

Ilgą ir žiauri okupacija suspėjo išauginti naują kartą su sovietinio mentaliteto prieskoniu. Patys stebimės, kodėl per dešimtmetį laisvo gyvenimo nesugebėjome sukurti tvarkingos ir greitai progresuojančios valstybės. Dar vis viešpatuoja administracinė netvarka ir nusikalstamumas. Čia berods yra kalbas tas sovietinio mentaliteto prieskonis. Dėl jo pareigūnai nesugeba įvesti tvarką, o gudresni ją naudojami, kad praturtėti. Tiesa, turime bent prezidentą, kuris ta liga neserga. Bet jis nėra diktatorius ir vienas padėtį pakeisti vargiai išgalės. Vis tik tauta juo labai pasitiki. Dėl to jo teigiama įtaka galėtų būti didesnė negu galvojama.

Berods dėl tos pat priežasties laukiame, kad kiti mus apsaugos ir gal išspręs mūsų problemą

MŪSŲ TAUTA

Rašo dr. Jonas KUNCA, MD

skolindami dolerius. NATO nenori dėl tokios Lietuvos gadinti santykius su Rusija. Tarptautiniai finansistai skolina, kol galvoja, kad tas paskolas galėsime gražinti. Bet paskolos užsibaigs, jei jie pradės abejoti mūsų ekonomija ir finansais. Lietuva ilgiau negali dvigubai importuoti negu eksportuoti. Nelaikas šiuo metu išleisti prezidento namo remontui 2,5 milijono. Atrodo mums trūksta ekonominio racionalumo.

Mentalitetas susiformuoja žmogui augant ir bręstant. Po to jo pakeisti negalima. Būna vyriausybėms priversti visuomenę gerbti įstatymus. Kiek ji sugebės tai padaryti, greitai pamatysim. Vistik būtų gerai, jei patys žmonės suprastų dabartinę problemą ir bendradarbiautų su valdžia jos sprendime.

Kita mūsų tautos problema, tai žemas gimimų skaičius. Lietuvių skaičius vietoj augti, mažėja. Tai pavojingas procesas mažai tautai. Gal čia kalta sunki ekonominė padėtis, kurią reikia gerinti. Alkoholizmas nuodija tautą, daro žalą šeimoms ir ateinančiom kartom. Nei EU nei NATO šito klausimo

neišspręs. Tik patys tėvynainiai gali nustoti save nuodyti. Spauda ir Bažnyčia turėtų aktyviau prisidėti prie kovos prieš alkoholizmą.

Bene būsim klaidingai supratę Vakarų ieškodami ten įkvėpimo ir modernizmo. Vakaruose galime pasisemti mokslinių žinių ir aukštos technologijos. Tik neieškokim ten puvusių: pornografijos, kriminalinių filmų ir tos pat rūšies literatūros, kurios yra apstu Vakaruose. Nepriimkime lengvai globalizmo, kuris yra madoje Vakaruose. Tai biznierių triukas pasipinigauti, o mums jis gali pakenkti.

Ieškoti laimės Vakaruose yra klaidingas žingsnis, kuris gali baigtis asmenine katastrofa. Turtingose šalyse niekas nelaikia lietuvių ateivių. Ten trūksta darbo vietos žmonėms. Protingiau yra likti ir stengtis ko nors atsiiekti savo šalyje. Valdžia ir žiniasklaidos padarytų gerą darbą išpėdamas tėvynainius, kad jie nedarytų šitos klaidos. Tėvynėje yra geriausios sąlygos progresuoti. Galima laukti, kad pačioje Lietuvoje ekonominė padėtis, pagerės, ir atsiras palankesnės sąlygos ieškantiems geresnio gyvenimo ar aukštesnio išsilavinimo.

Mūsų tauta yra laisva. Kad mums nesiseka, kaip kad norėtumėm, berods esame patys kalti. Vietoj laukti, kad kiti mums padėtų, privalom padėti patys sau. Kliūčių čia nėra. Reikia tik pasiryžimo tiek iš valdžios, tiek iš visuomenės pusės.

V. Adamkus kalbėjo apie iššūkius Lietuvai

Prezidentas Valdas Adamkus dalyvavo Švedijos Gotlando saloje, Visbio mieste, surengtoje tarptautinėje konferencijoje saugumo klausimais.

Jau penktus metus iš eilės Švedijos ir Vokietijos politologų rengiamoje diskusijoje saugumo užtikrinimo Europoje klausimais kasmet dalyvauja atstovai iš Rytų ir Vidurio Europos. Šiomet pagrindinis svečias – V. Adamkus, skaitęs pranešimą "Iššūkiai Lietuvos saugumui".

Pasak Prezidento, Lietuvos ir kitų Baltijos valstybių narystė Europos Sąjungoje ir NATO yra svarbus žingsnis į regiono ir visos Europos saugumą, nes rytinėje Baltijos pakrantėje susikerta skirtingų pasaulio valstybių interesai, taigi ir iššūkiai šio regiono saugumui.

V. Adamkus pareiškė, kad Lietuva ypač didelį dėmesį skiria regioninio bendradarbiavimo plėtrai. Konstruktivus ir vaisingas bendradarbiavimas vyksta tarp trijų Baltijos valstybių. "L.r."

Nustatyto bausmės už karo nusikaltimus

Lietuvos Seimas priėmė Baudžiamojo kodekso papildymą skirsniu "Karo nusikaltimai", numatančiu įvairias bausmes už karo nusikaltimus, įskaitant laisvės atėmimą iki gyvos galvos.

Pataisas inicijavo Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis. Joms vieningai pritarė visi 62 posėdyje balsavę Seimo nariai.

Kodeksas papildytas, vykdant gegužės 27-ąją priimtą nutarimą, kuriuo masinius trėmimus iš Lietuvos į SSRS Seimas paskelbė ypač sunkiu karo nusikaltimu. Už okupuotos valstybės civilių gyventojų trėmimą į okupavusios ar trečiosios šalies teritoriją bus baudžiama laisvės atėmimu nuo 10 metų iki gyvos galvos.

Nuo šiol Baudžiamojo kodekso 49-asis straipsnis skelbia, kad karo nusikaltimams, kaip ir genocido nusikaltimams, nėra senaties. "L.r."

pranešu, kad asmeniui ar asmenims, pasidaravusiems kovojant prieš svetimžodžius, parašius tuo klausimu straipsnį, mokslinį darbą ar kitą veikalą, perskačius pranešimą per radiją, TV, paryušus paskaitai ar paskaitai, dalyvavus viešuose susirinkimuose, ypač rinkimų metu, reikalavus iš kandidatų viešų pasisakymų dėl svetimžodžių vartojimo ir kt., visiems, sėkmingai prisidėjusiems prie aukščiau minėtos veiklos, bus skiriama piniginė auka nuo 50 Lt. iki 2000 Lt., priklausomai nuo atlikto darbo. (Vertinama bus pristančius atlikto darbo pažymėjimą). Galutinę apdovanojimo sumą iš šios srities darbų nustatys speciali komisija, kurią pakvies "Talka lietuvių tautai" steigėjas kiekvienais metais.

Pirmasis šios lietuvių kalbos valymo tautos dalyvių vertinimas ir pagerimas numatoma 1999 m. liepos mėnesį. Tikslesnė data dalyviams bus pranešta raštu.

J.Kedys
Talka Lietuvių Tautai steigėjas

Gausios šeimos ir tautinė kalba yra tautos išsilaikymo

Šiais metais lankydamasis Lietuvoje septintą kartą, radau davinius, jog jau šeši metai Lietuvos gyventojų mirtingumas viršija gimstamumą. Be to, tūkstantiniai lietuvių kasmet išvyksta aplankyti giminių į Vakarų bet dalis jų negrįžta. Jau daug tokių tautiečių yra JAV, Kanadoje, Vokietijoje ir Australijoje. Visa tai prisideda prie lietuvių gyventojų sumažėjimo Lietuvoje ir tautos nykimo.

Be to, Lietuva yra apsupta slavų jūros: gudų rytuose, lenkų pietuose ir rusų vakaruose. Jie šiuo metu sudaro apie 20 proc. Lietuvos gyventojų. Su lenkais 1997 m. sudarytas taip vadinamas "Alijansas", kas lietuviškai reiškia "Sąjunga" (žr. Webster's anglišką žodyną). Po šios sutarties lenkai sustiprino savo reikalavimus: pripažinti lenkų kalbą oficialia kalba Vilniaus krašto rajonuose, pastatyti paminklą Pilsudskiui Druskininkuose ir t.t.

Rusija yra paskelbusi, kad "Lietuva, Latvija ir Estija yra Rusijos istorinė erdvė..." Jau keli mėnesiai Rusijos ir Lietuvos prezidentai yra pasirašę sutartį dėl abiejų valstybių sienų neginčytinumo. Tačiau Rusijos Dūma jau keletas mėnesių tos sutarties netvirtina, reikalaujama iš Lietuvos Klaipėdos krašto.

Šiais metais Lietuvos vyriausybė gavo prašymą iš daugiau nei 2000 asmenų, prašančių apsigyventi Lietuvoje. Didelį jų dalį yra iš jau minėtų mūsų kaimynų tarpo. Vyriausybė leido apsigyventi Lietuvoje virš 1000 užsieniečių. Vadinas, mūsų tautiečiai iškeliauja, o kitatautčiai užima jų vietą. Tai naujas mūsų tautos nykimo veiksnys.

Aukščiau minėtais klausimais Lietuvoje mažai kalbama ir rašoma. Spėju, kad daug kam tai nepatiks, bet keliu šiuos klausimus todėl, kad tai

pagrindai

yra gyvybiškai lietuvių tautos ir valstybės likimo klausimai.

Labai plačiai aptarinėjami įsijungimo į ES ir NATO organizacijos reikalai. Politinio saugumo atžvilgiu įsijungimas į šias organizacijas yra būtinas, bet kartu reikia pabrėžti, jog tai padidina tautinio išnykimo pavojų. Kaip pavyzdį galima paminėti daugiau nei mėnesį trukusią kovą tarp Vokietijos ir Prancūzijos dėl Centrinio ES banko Vyriausiojo direktoriaus vietos. Ši kova gerokai pakenkė Vokietijos – Prancūzijos šiaip jau normaliems santykiams, tik dalinai ją laimėjo Vokietija, nes šio direktoriaus vieta, anksčiau numatyta aštuoneriems metams, Vokietijos kandidatui buvo sutrumpinta ligi ketverių. Vadinas, eidami į ES, turime būti gerai pasiruošę ūkiškai ir tautiškai, kad neištriptume plačioje aukštesnės kultūros germanų ir frankų jūroje. Mūsų visų vyriausybių pasiruošimas stojimui į ES rėmėsi nuolatiniais pasivažinėjimais po Europą ir konferencijų ruošimu Lietuvoje. Tuo tarpu pagrindinė sąlyga įstoti į ES yra ūkinė gamyba – bendras metinis vidaus produktas, kuris šiuo metu sudaro vos 1989 m. sovietinės respublikos gamybos lygio.

Gausių šeimų rėmimas pašalins tautos nykimo pavojų! Gražiais rašiniiais laikraščiuose ir puošniais paveikslais TV nepagerinsime sunkaus gausių šeimų gyvenimo. Joms reikalinga skubi

medžiaginė parama.

Siuo pranešu, kad skiriu 15.000 Lt. kas metai lietuvių gausioms šeimoms iš savo kuklių gyvenimo santaupų, kurios yra banke ir neša metines palūkanas.

Sąlygos šeimoms, norintiems šiame pagerbime dalyvauti:

1. Šis skelbimas skirtas tik lietuvių kilmės šeimoms, auginančioms penkis ir daugiau vaikų. Visi vaikai turi būti iš vienu vedybų. Reikia pranešti tėvų vardus ir pavardes, adresą ir telefoną (jeigu turimas).
2. Nurodyti visų vaikų vardus ir amžių.
3. Šias žinias pranešti iki liepos mėn. 20 d.
4. Gausių šeimų pagerbimas vyks kiekvienais metais. Todėl šeimos, kurios nepateks į sąrašą šiais metais, turės progos būti pagerbtos ir apdovanotos kitais metais.
5. Šeimų pagerbimas ir apdovanojimas nereiškia visiško šių šeimų medžiaginio aprūpinimo. Šio plano tikslas – atkreipti visų valdžios padalinių dėmesį, pradedant rajonais, apskritimis, ministerijomis, baigiant Seimu ir Prezidentūra, kad tautos nykimo pavojaus akivaizdoje visų jų šventa pareiga tą pavojų sustabdyti.

Kalbai išnykus – Tauta žuvus! Tai nerašytas, tačiau istorijos patvirtintas įstatymas. Tai liudija prūsai, jotvingiai, lotynai ir daugelis kitų išnykusių tautų Europoje, Azijoje ir Afrikoje. Jeigu 1918 – 40 m. kalbininkus atvestume į dabartinį Seimą, tai jiems pririktų vertėjo, nes jie vargu ar suprastų, ką tie "deputai" čia pusiau angliškai "analizuoja"... Dar sunkiau be angliško žodyno jiems būtų suprasti mūsų spaudą.

Esant tokiai lietuvių kalbos padėčiai ir jai kasdien blogėjant,

Ivairios žinios

Seimo konservatorių, LDDP bei Socialdemokratų frakcijų seniūnai palankiai vertina Prezidento Valdo Adamkaus vadovavimo valstybei šimtadienį, tačiau įžvelgia ir kai kurių klaidų.

Konservatorių frakcijos seniūnas Arvydas Vidžiūnas spaudos konferencijoje pasidžiaugė, kad V.Adamkų labai palankiai vertina visuomenė ir jis laikomas moraliniu autoritetu.

A.Vidžiūnas prisipažino nesitikėjęs, kad Prezidentūra ir Prezidentas taip greitai "atsistos ant kojų". "Matau, kad Lietuvos politiniame gyvenime jau nelieka sričių, kur jo nuomonės nereikėtų paisyti", - sakė jis.

Pasak A.Vidžiūno, per šimtą dienų V.Adamkus pasirodė "kaip tikras politikas", sugebantis derinti skirtingas nuomones ir galintis vakarietiškus valdymo metodus perkelti į Lietuvos politines realijas.

Tačiau konservatorių frakcijos seniūno netenkina "visuomeninis" Prezidento patarėjų statusas.

A.Vidžiūnas pageidautų, kad Prezidentūros tarnautojai garantuotų politikų pokalbių su Prezidentu konfidencialumą.

LDDP frakcijos seniūnas Česlovas Juršėnas taip pat palankiai įvertino Prezidento V.Adamkaus vadovavimą valstybei.

Daugiausia V.Adamkų kritikavo Socialdemokratų frakcijos seniūnas Aloyzas Sakalas. Nors jis palankiai įvertino tai, kaip V.Adamkus naudojo jo, kaip Prezidento, įgaliojimus, bet smarkiai kritikavo Valstybės saugumo departamento (VSD) vadovo Jurgio Jurgelio atleidimą ir Mečio Laurinkaus paskyrimą į šį postą. Jo vertinimu, tai buvę "visiškai nepagrįsti" veiksmai.

Pasak socialdemokratų lyderio, M.Laurinkus, vadovaudamas VSD 1991-1992 metais, visiškai sužlugdė šios tarnybos darbą.

Vilniuje netikėtai apsiereiškė lig šiol dar nežinoma ir negirdėta revoliucinės propagandos Lietuvoje organizacija.

A.Jakšto ir Beatricės gatvėse gyventojai pastebėjo išklijuotus teroristinius atsišaukimus.

Lapeliuose rusų kalba revoliucinės propagandos Lietuvoje organizacija skelbė, jog analogiška organizacija veikė Prancūzijoje ir 1974 metais sukilo prieš teisėsaugos pareigūnus, atiminėjo iš jų ginklus.

Po šio sukilimo organizacija buvo išblaškyta ir dabar neva atgyja Lietuvoje. Lapeliuose kviečiama apiplėšinėti ir žudyti policijos pareigūnus ir atiminėti jų ginklus.

Kitame lapelyje rusų kalba šlovinama revoliucija ir darbininkų valdžia.

Vilniuje nežinomi vandalai savaitgalį nuvertė ir dažais ištepė prie Nacionalinės galerijos stovėjusią "Rūpintojėlio" skulptūrą. Apie toną sveriančią akmeninę skulptūrą galerijos darbuotojai rado gulinčią ant šono.

Aiškindamas apie įsigaliosiančias Teismų įstatymo pataisas teisingumo ministras Vytautas Pakalniškis pabrėžė, kad nuo lapkričio 1 dienos, kai

Aukščiausiasis Teismas taps vienintele kasacine instancija, bus užtikrintas vienodas teisės aiškinimas visuose teismuose.

Tuo tarpu dabar kasacinio, t.y., baigiamojo ir nebeskundžiamo, bylų nagrinėjimo funkcija patikėta net devyniems teismams. Paskutinė bylų nagrinėjimo stadija dažnai būna jau apygardos teisme. Todėl kartais atrodo, kad Šiaulių apygardoje yra vienas, Vilniaus – kitas, o Klaipėdos – trečias teisingumas.

Aukščiausiajam Teismui perėmus kasacines bylas, jų gal net sumažės: Čia nebebus nagrinėjamos mažareikšmės nutartys, o pateks tik esminės, visos šalies teisminei praktikai svarbios bylos. Ir civilinių, ir baudžiamųjų bylų nagrinėjimas turėtų paspartėti.

V.Pakalniškis sakė laukiant didesnio teismų savarankiškumo tada, kai ims veikti atskiras Teismų departamentas. Jam norima suteikti autonomiško teismų administravimo galias, kad savo vardo neverti teisėjai laiku užleistų vietą kitiems.

Šiomet po Teisėjų garbės teismo sprendimų buvo priversti iš tarnybos pasitraukti jau šeši teisėjai.

Naujasis Valstybės saugumo departamento vadovas Mečys Laurinkus, prisistatydamas savo bendradarbiams, pažadėjo stiprinti žvalgybą, kontržvalgybą ir valstybės ekonominių pagrindų apsaugą.

Generalinį direktorių pristatęs Prezidentas Valdas Adamkus linkėjo, kad departamentas visuomet būtų funkcionalus, profesionalus ir vienytiškas.

V.Adamkus žadėjo skirti valstybės saugumui daugiau asmenišką dėmesio ir pastangų.

Ankstesnis departamentas vadovas Jurgis Jurgelis atsistatydino, pripažinęs menką tarnybos pažangą.

Lietuvos krepšinio žvaigždei Arvydui Saboniui prieš 13 metų buvo siūlyta pabėgti iš Sovietų Sąjungos į JAV. Taip tvirtino tarptautinis krepšinio agentas amerikietis Billas Sweekas. Šios istorijos nepaneigė ir pats A.Sabonis.

1985 metų Europos čempionato, vykusio Štutgarte, metu buvo parengtas planas pagrobti lietuvių iš SSRS rinktinės.

"Pagal mūsų planą A.Sabonis iš Štutgarto automobiliu turėjo būti akimirksniu išvežtas į man gerai pažįstama Strasbūrą Prancūzijoje, o iš ten, paprašęs politinio prieglobsčio, išskraidintas į Ameriką", - šypsodamasis pasakojo B. Sweekas.

SSRS rinktinės drabužinėje į amerikiečių pašnibždėtą sumanymą A.Sabonis sureagavo rankos mostelėjimu: "Taip ir nesupratome, ar jis nesuprato mūsų plano, ar supratęs tiesiog palaikė pokštą".

Premijas dviem Vilniaus dailės akademijos studentams Paryžiuje įteikė Prancūzijos prezidento žmona Bernadette Chirac.

Kaip Eltai pranešė Prancūzijos ambasada Vilniuje, pirmoji Prancūzijos ponja vadovauja asociacijai "Le Pont Neuf", kuri

drauge su "Moet Hennessy – Louis Vuitton" fondu surengė konkursą, skirtą Prancūzijos ir užsienio šalių meno mokyklų studentams.

Tarp jaunųjų Europos menininkų geriausiai pripažinti studentai iš Lietuvos Žilvinas Dobilas ir Mindaugas Kavaliauskas. Jiems atiteks 18 tūkst. litų premijos, kurios bus panaudotos trijų mėnesių stažuotėms Prancūzijoje.

Birželio 8 d., pirmadienio naktį mirė buvęs Vatikano valstybės sekretorius kardinolas Agostino Casaroli, kuris daugiau kaip 10 metų buvo popiežiaus dešinioji ranka. Velionis ėjo 83-iusius metus.

A.Casaroli buvo Rytų Europos specialistas, kuris daugiausia prisidėjo prie Katalikų bažnyčios suartėjimo su buvusiomis komunistinėmis Rytų bloko vyriausybėmis, persekiojusiomis Bažnyčią.

1979-1990 metais tarnavęs Šventojo Sosto "užsienio reikalų ministru", A.Casaroli vainikavo savo karjerą, organizuodamas istorinį popiežiaus Jono Pauliaus II ir buvusio Sovietų Sąjungos prezidento Michailo Gorbačiovo susitikimą.

Įkvėptas popiežiaus žodžių, jog "Bažnyčia turi daug priešų, bet nėra niekieno priešas", diplomatas ėmė siekti, kad komunistinės vyriausybės Bažnyčiai suteiktų bent minimalias garantijas.

Daugiau kaip pusę metų trukusios automobilių gamintojų varžybos baigėsi – Vokietijos automobilių koncernas "Volkswagen" (VW) gavo teisę pirkti Didžiosios Britanijos prestižinių automobilių "Rolls-Royce" gamyklą "Rolls-Royce Motor Cars".

Londone koncerno "Vickers" akcininkų susirinkimas 99 proc. balsų nusprendė priimti VW pasiūlymą – 550 mln. svarų sterlingų (apie 3,5 mlrd. litų) ir neatsižvelgti į kito Vokietijos koncerno BMW pasiūlytą milijardą markių (2,2 mlrd. litų). Kaip praneša Vokietijos spauda, BMW jau nusprendė nebetiekti variklių Didžiosios Britanijos koncernui.

Nors bendradarbiavimo sutartis dar nepasirašyta, koncerno "Vickers" vadovas Colinas Chandleris pareiškė, kas šis sprendimas yra galutinis.

Lietuvos, Lenkijos ir Rusijos parlamentarai Vilniuje aptarė pasirengimą rudenį įvyksiančiai konferencijai, skirtai Kaliningrado srities ekonominėms perspektyvoms ir regioniniam bendradarbiavimui.

Lenkijos, Rusijos ir Lietuvos parlamentarų užsienio reikalų komitetų bei Kaliningrado srities dūmos delegacijų posėdyje buvo nustatyta konferencijos data, vieta, delegacijų sudėtis, pranešimų turinys.

Lietuvos Seimo Užsienio reikalų komiteto pirmininko pavaduotojas Rimantas Dagys sakė, jog daugiausia dėmesio konferencijoje bus skiriama ekonominėms problemoms: "Labai svarbu išsiaiškinti, kaip Kaliningrado

sritis jausis Europos Sąjungos apsuptyje, reikia rasti būdų išspręsti ekonomines srities problemas".

Rusijos karinių oro pajėgų vadas Anatolijus Kornukovas pranešė, kad Kipras Rusijoje išbandys iš jos perkamą priešlėktuvinės gynybos sistemą. A.Kornukovas pasakė, kad raketų sistemos S-300 bandymai vyks karinėje bazėje netoli Astrachanės.

Rusijos valdžia pareiškė pasipiktinimą laikraščio "Segodnia" pranešimu, kad Rusija jau nugabeno galingų priešlėktuvinės gynybos raketų į Kiprą.

"Segodnia" pranešė, kad pagal su Rusijos valstybine ginklų eksporto bendrove pasirašytą kontraktą Kipras gavo raketų S-300. Tokių raketų atitikmenis – raketas "Patriot" – JAV naudojo per karą Persijos įlankoje.

Daugelyje Prahos (Čekija) legalių ir nelegalių tautiuravimo salonų atsirado įranga: žnyplės, geležies plokštelės ir kaitinimo prietaisai. Ne, tai ne kankinimo prietaisai – visa tai skirta žymėms išdeginti ant odos. Angliška ši nauja sparciai populiarėjanti kūno meno rūšis vadinama "branding", lietuviškai – tiesiog žymėjimu.

Kūno žymėjimas nėra šių laikų atradimas. Įkaitinta geležimi senovės Romoje žymėdavo vergus, viduramžiais – nusikaltėlius.

Šiuolaikinis savanoriškas žymių išdeginimas ant žmogaus odos savo technika niekuo nesiskiria nuo senovės "žymėtojų" naudoto metodo.

Dūmos deputatai gynė Rusijos interesus

Lietuvos ir Rusijos sienos sutartis dar nėra patekusi į Rusijos Dūmą, kad Rusijos parlamente būtų galima pradėti ratifikavimo procedūrą.

Apie tai Seimo pirmininką Vytautą Landsbergį informavo Lietuvoje viešintys Rusijos Dūmos ryšių su Baltijos valstybių parlamentais grupės nariai.

Susitikime su Seimo pirmininku kalbėta ir apie baigiamą rengti Kaliningrado ir Lietuvos ilgalaikio ekonominio bendradarbiavimo sutartį. Rusijos ambasadorius Konstantinas Mozelis sakė, kad šio dokumento pasirašymas atvertų kelią sienos sutarties ratifikavimui.

Dūmos deputatas Vladimiras Nikitinas teigė, kad, rengiant sienos sutartį, nebuvo atsižvelgta į Kaliningrado srities interesus. Jis taip pat prognozavo, kad, ratifikuojant sutartį, Lietuvai gali kilti problemų "dėl rusiškų mokyklų uždarymo".

Seimo pirmininkas, atsakydamas į tai, pabrėžė, kad niekas šių mokyklų nesirengia uždaryti. "Tai neteisingas apibūdinimas", - sakė V.Landsbergis, aiškindamas numatomą dviejų pustuščių sostinės rusų mokyklų sujungimą, kuriam buvo rengtasi ne vienerius metus.

Kalbėdamas apie NATO plėtrą V.Landsbergis pabrėžė, kad narystės ES ir Šiaurės Atlanto aljanse siekis yra bendras visų Lietuvos politinių jėgų sutarimas. "L.r."

Lietuviai Pasaulyje

Karaliaučiaus kraštas

Tris dienas trukę Vydūno šimtas trisdešimtųjų gimimo metinių minėjimai Karaliaučiaus krašte įvyko gegužės pradžioje. Juos ten surengė grupė iš Lietuvos atvykusių svečių. Jų kelionę finansavo sritinių Lietuvos problemų ir tautinių mažumų departamentas. Vydūnas buvo prisimintas ir pagerbtas Įsrutyje, Karaliaučiuje, Ragainėje. Paskaitas apie jį skaitė filologijos dr. R. Tamošaitis. Koncertinę lietuviškų dainų bei tautinių šokių programą atliko Vilniaus pedagoginio universiteto ansamblis "Šviesa". Kaliningradu pavadintame Karaliaučiuje su Lietuvos konsulato atstovais buvo aptarti vietinių lietuvių reikalai, dažnesni ir ilgesni susitikimai.

Airija

Lietuvos ryšius su Airija sustiprino 1997 m. lapkričio pabaigoj Dubline įsteigta Airijos ir Lietuvos draugija. Jos nariai yra daugiausia Lietuvoje gyvenę ar dirbę energingi žmonės. Prie jų prisijungia ir už airių ištekėjusios lietuvaitės. Yra ir Dubline airių kalbą studijuojančių studentų iš Lietuvos. Airija remia Lietuvos įsijungimą Europos sąjungon. Pasak airių diplomatų, jiems tas įsijungimas buvo labai naudingas. Mat tik jo dėka Airija tapo pilnai nepriklausoma valstybė. Jiem betgi tebėra nesuprantamas Lietuvos noras įsijungti Š. Atlanto sąjungon.

Moldova

Jau esame rašę apie tūkstantį lietuvių, dabar gyvenančių Moldovoje. Mat jiems iš Sibiro nebuvo leista grįžti Lietuvon. Juos ten surado ir sujungė Eugenijus Vytautas Eidukaitis, Sibiran išstremto ir ten mirusio nepriklausomybės metų kovų karininko, sūnus. Jo pastangomis ten buvo įsteigtos dvi organizacijos lietuviams – Lietuvos draugija ir Lietuvių bendrija. Jos yra skirtos visai Moldovai. Iš tikrųjų lietuvių daugiausia gyvena trijuose Moldovos miestuose – Kišiniove, Kagule ir Tiraspileje. Lietuvos draugijai vadovauja P. Laurinavičius, Lietuvių bendrijai – Z. Tetradovienė. Moldovos lietuviai džiaugiasi jau įsigyta Lietuvos vėliava, kurią Vasario šešioliktosios aštuonioliktosios metų proga Kišiniove pašventino Moldovai paskirtas naujasis Vatikano nuncijus. Jo pavardės, matyt, nežinojo Alfonsas Kairys, "Lietuvos aidui" rašęs pranešimą "Moldovos lietuviams stinga vienybės". Pašventintoji Lietuvos vėliava ją turėtų sugrąžinti.

JA Valstybės

Vaikų globos namus Panevėžyje testamentiniu palikimu remia iš ten kilęs Vladas Rasčiauskas-Raskas, turėjęs kelionių agentūrą Čikagoje. Jis pernai buvo perlaidotas Panevėžyje, Kristaus Karaliaus katedros kapinėse. Jo paramą vaikų globos namams Panevėžyje vis dar siunčia testamento vykdytojas. Su tauriuoju JAV lietuviu "Lietuvos aidui" skaitytojus supažindina Vidos Bielskytės pranešimas "Paskutinė valia – globoti našlaičius". Pasak jos, daug keliavusių V. Rasčiauską, parašiusį knygą "Trylika kartų aplink

Zemę", sukrėtė Panevėžyje pamatytas sergantis vaikas. Jis savo santaupas testamentu paliko gimtojo Panevėžio našlaičiams vaikams.

Vladas Bacevičius, fotokorespondentas ir reporteris nuo 1938 m. mirė š. m. gegužės 15 d. Clevelande. Buvo gimęs 1916 m. lapkričio 13 d. Kaune. Savo pamėgtąjį spaudos darbą tęsė Vokietijos stovyklose ir JAV. Skautu buvo nuo 1930 m. Išeivijoje dalyvavo skautų veikloje; skautininkas; apdovanotas Lelijos ir Padėkos ordinais; dalyvavo LB veikloje – Clevelando apygardos valdyboje. Yra išleidęs geros kokybės lietuviška tematika spalvotų atvirukų.

Lenkija

Varšuvos knyginkų klube buvo sutiktas dr. Broniaus Makausko parašytas "Lietuvos istorijos" vadovėlis, išleistas Lenkijoje, skirtas jos lietuviškoms mokykloms. Šio vadovėlio sutiktuvėse Varšuvoje dalyvavo ir Lietuvos švietimo ministeris Kornelijus Platelis. Jis džiaugėsi gerai parašyta, gausiai iliustruota knyga, prie jos pridėtais žemėlapiais. "Lietuvos istoriją" išleido Lenkijos mokyklinės ir pedagoginės literatūros leidykla, bendradarbiavusi su Kauno "Šviesa". Šiame vadovėlyje yra daugiau informacijos apie Sūdavos kraštą, dabar prijungtą prie Lenkijos. "Lietuvos istorija" bus išleista ir lenkų kalba.

Punsko lietuvių gimnazija dabar jau yra gavusi Kovo vienuoliktosios pavadinimą, susietą su antruoju Lietuvos atgimimu nepriklausomybei. Šiameitinio minėjimo dieną moksleivių atstovai per ilgąją pertrauką gimnazijos autobusu buvo nuvežti prie Kampuočių paminklinio akmens. Ten trumpam minėjimui jų laukė Pristavonių mokyklos vaikai ir mokytojai. Pagrindinis Kovo vienuoliktosios minėjimas įvyko po vakarinių Mišių, visiems susirinkus gimnazijos sporto salėje. Minėjimas atvyko Lietuvos ambasadorius Lenkijoje Antanas Valionis, generalinė konsulė Irena Valainytė, laikinai konsulo pareigas Seinuose einantis Regimantas Gecevičius. Svečius pasveikino gimnazijos direktorė Marija Černelienė. Apie Kovo vienuoliktosios reikšmę lietuvių tautai kalbėjo istorikas Bronius Makauskas. Moksleiviai buvo papuošę gėlėmis Kovo vienuoliktosios gimnazijos mokytojų kapus.

Žinios iš Lietuvių Radijo Vatikane

Tarptautinė misijų žinių agentūra "FIDES", birželio 4-ąją kruvino Kinijos susidorojimo su Tienanmeno demokratiniu sąjūdžiu 9-tųjų proga pradėjo kinų kalba leisti dvisavaitinį žinių biuletinį. Tai pirmas Vatikano leidinys kinų kalba, padėsiantis kontinentinės Kinijos gyventojams tiesiogiai sekti popiežiaus ir viso pasaulio katalikiškų misijų veiklą. "Fides" informacijų biuletinį italų, prancūzų, ispanų, anglų ir vokiečių kalomis, ir kinų kalba, galima susirasti tarptautinių ryšių tinkle Internete. Pirmame "Fides" biuletinyje kinų kalba pateikiamos politinės ir kultūrinės naujienos iš Indonezijos, Indijos, Ruandos ir Kinijos. Artimiausiu metu leidinys bus papildytas naujienomis iš Vatikano. "Fides" informacijų biuletinio kinų kalba internetinė laida yra prieinama kinams visame pasaulyje, bet pirmiausiai ji yra skirta kontinentinės Kinijos katalikams. Šiuo metu Kinijoje yra apie milijoną privačių interneto vartotojų.

oooOooo

Rusijos valstybė pripažino Europinės Rusijos Apaštalinei Administratūrai Religinės bendruomenės statusą. Apie tai Maskvoje pranešė Rusijos katalikų Bažnyčios arkivyskupas Tadeusz Kondrusiewicz. Oficialus įregistravimo aktas įvyko Rusijos Teisingumo ministerijoje. Džiaugdamasis įvykiu faktų, arkivyskupas reiškė viltį, kad Europinės Rusijos katalikų Bažnyčios pripažinimas padės artimiausiu metu įregistruoti Azijinės Rusijos apaštalinę administratūrą bei kitas Rusijoje veikiančias katalikiškas organizacijas. Arkivyskupas Kondrusiewicz pridūrė, kad ateinančiais mėnesiais greičiausiai bus galima žengti dar vieną Rusijos Katalikų Bažnyčios padėties normalizavimo žingsnį kai bus pradėtas parapijų statuso pripažinimo procesas. Arkivyskupas numato, kad šis procesas bus sudėtingas, nes vietinių valdžių pareigūnai nėra susipažinę su katalikų Bažnyčios struktūra. Pagal Rusijos įstatymą, visos religinės bendruomenės turi prisiregistruoti iki 1999 metų pabaigos. Taip pat dar neišspręstas maždaug 200 Rusijoje dirbančių svetimšalių katalikų kunigų pripažinimo klausimas.

oooOooo

Apaštalinis nuncijus Lietuvoje arkivyskupas Erwin Josef

Ender sekmadienį, gegužės 17-tą dieną pirmą kartą lankėsi Panevėžio vyskupijoje. Apaštalinis nuncijus Panevėžio katedroje aukėjo mišias ir pasakė pamokslą, mišių metu ir joms pasibaigus turėjo progos susitikti ir susipažinti su Panevėžio vyskupu Juozu Preikšu, vyskupijos kunigais, vienuoliais ir vienuolėmis, jaunimu ir vyskupijos tikinčiais.

"Ramybė Jums!" – Šiuo ramybės palinkėjimu Kristus pasveikino savo mokinius kai prisikėlė. Tebūna tai šiandien, mano pirmojo ganytojiško apsilankymo Panevėžio vyskupijoje proga ir mano pasveikinimas visiems jums, mieli broliai ir seserys, mišių įžangos sveikinimo žodyje sakė apaštalinis nuncijus arkivyskupas Ender. Padėkojęs vyskupui Preikšui už kveitimą aukoti mišias Panevėžio katedroje, arkivyskupas Ender pažymėjo, 1993 metų rugsėjyje savo apsilankymo Lietuvoje metu popiežius Jonas Paulius II negalėjo asmeniškai apsilankyti Panevėžyje. Šiandien, tęsė arkivyskupas Ender, netiesiogiai jis tai daro savo Atstovo, Apaštalinio Nuncijaus Lietuvoje asmenyje. Galiu užtikrinti, kad Šventasis Tėvas yra labai artimas Bažnyčiai Lietuvoje. Esu tikras, kad jūs visi lietuviai krikščionys esate su Šventuoju Tėvu ir meldžiatės už jį. Mišių metu pasakytoje homilijoje apaštalinis nuncijus Lietuvoje arkivyskupas Erwin Josef Ender svarstė ką reiškia būti krikščionimis:

Būti krikščionimis reiškia priklausyti Kristui, reiškia mylėti Kristų ir laikytis jo žodžio, reiškia dalintis su juo tuo pačiu gyvenimu.

oooOooo

Pasaulis laukia Airijos Respublikoje ir Šiaurės Airijoje referendumų rezultatų. Abiejų kraštų, Airijos Respublikos ir Britanijos pavaldume esančios Šiaurės Airijos piliečiai buvo kviečiami pasisakyti už tai ar jie pritaria šių metų Didįjį Penktadienį pasirašytam Ulsterio taikos susitarimui, kuriuo Šiaurės Airijai numatoma pripažinti administracines savivaldos teises. Surengtas balsavimas buvo istorinės reikšmės. Tai buvo pirmas kartas po 80 metų kai visi salos gyventojai tą pačią dieną galėjo balsavimu išreikšti savo nusistatymą dėl Britanijai priklausančios šiaurinės Airijos dalies likimo. Paskutinis visų airių balsavimas įvyko 1918 metais, kai buvo renkamas Airijos parlamentas, Didžiosios Britanijos tuoj pat

(Nukelta į 6-tą psl.)

Tradicinėje poezijos šventėje – ne vien tradiciniai renginiai

Tradicinio festivalio "Poezijos pavasaris" Lietuvos rašytojų išvyka į Lazdijus ir lietuviškus Lenkijos miestus – Punsą, Seinus, Suvalkus.

Lietuvioje renginys prasidėjo "Vakaru su Adomu Mickevičiumi", skirtu romantizmo klasiko 200-osioms gimimo metinėms. Vakare dalyvavo poetai ir vertėjai A. Maldonis, Just. Marcinkevičius, V. Šimkus, literatūrologas V. Kubilius, aktorius L. Noreika.

Tradicinės poetų, kritikų ir vertėjų konferencijos tema šiais metais – "Poetas ir kritikas". Gegužės 26 ir 27 dienomis vyko moksleivių poezijos skaitymai bei

Arnas ALIŠAUSKAS

vakaronė "Eilėraščiai per naktį".

Višiškai naujas renginys – vakaras "Poezija ir būgnai", Vilniaus Užupio kavinėje, dalyvaujant "Užupio ir užsienio" poetams, mušamaisiais pritariant G. Laurinavičiui.

Vilniaus aktorių namuose buvo pristatyta nauja S. Parulskio poezijos knyga "Mortui Sepulti Sint", o gegužės 28-ąją, "Vagos" knygų salone – naujas S. Gedos rinkinys "Skrynelė dvasioms pagauti".

Kiti renginiai – tradiciniai:

"Poezijos pavasario" laureato vainikavimas Kaune, Maironio literatūros muziejaus kieme; poezijos skaitymai įvairiausiuose Lietuvos miesteliuose ir kaimeliuose, baigiamasis vakaras Vilniaus universiteto M. Sarbievijaus kieme.

Be Lietuvos ir išeivijos poetų, festivalyje šiemet dalyvavo ir dešimt svečių iš užsienio, tarp jų – pirmąsyk į "Poezijos pavasarį" atvyko Islandijos, Norvegijos bei Didžiosios Britanijos literatai.

"L.r."

Telecentras dar lieka Vyriausybės rankose

Faktą kad Lietuvos radijos ir televizijos centras nebuv privatizuojamas, šalies transliavimo rinkos dalyviai sutiko su palengvėjimu. Anksčiau jie protestavo prieš telecentro, valdančio visiems transliuotojams būtinos technikos monopolį, pardavimą užsienio investuotojams.

Bijojo naujo konkurento

Radijo ir televizijos centrą, kurio įstatinis 57,3 mln. litų kapitalas priklausė valstybei, buvo planuota parduoti užsienio investuotojams tuo pat metu kaip ir "Lietuvos telekomą". Pirkti 60 proc. telecentro akcijų panorė dvi bendrovės – NTL (Didžioji Britanija) ir Prancūzijos "France Telecom" dukterinė įmonė TDF.

Transliavimo rinkos dalyviai labiausiai nuogąstavo, kad privatizuotas telecentras turės teisę steigti savo radijo ir televizijos kanalus ir taps jų konkurentu.

Pasak Baltijos televizijos generalinio direktoriaus Gintaro Songailos, Telecentras, turėdamas technikos, kuria naudojasi visi šalies transliuotojai, monopolį, ekonominėmis priemonėmis galėtų išstumti iš rinkos savo varžovus.

Pusės milijardo negavo

Tačiau Radijo ir televizijos centro privatizavimo konkursas žlugo net nespėjęs įsibėgėti.

Sulaukusi preliminarų užsienio investuotojų finansinių pasiūlymų, Viešojo konkurso ryšių įmonei privatizuoti komisija po

Užsienio bendrovės už Radijo ir televizijos centrą nesutiko mokėti pusės milijardo litų.

R.Jurgaičio nuotr.

mėnesio svarstymo nusprendė jų atsisakyti. Komisijos pirmininkas Vytenis Junevičius teigė, jog ir TDF, ir NTL bendrovės pasiūlė mažesnę kainą nei buvo tikėtasi.

Anksčiau "Lietuvos rytas" skelbė, kad už kontrolinį telecentro akcijų paketą Lietuvos pusė norėjo gauti apie 500 mln. litų. Informacija, kokia buvo investuotojų pasiūlyta suma, oficialiai neskelbiama, tačiau, "Lietuvos ryto" turimomis žiniomis, ji buvo šiek tiek mažesnė nei 200 mln. litų.

"L.r."

Žinios iš Lietuvių Radijo Vatikane

(Atkelta iš 6-to psl.)

paskelbtas neteisėtu. Nors abu penktadienio referendumai yra skirti tam pačiam Ulsterio taikos susitarimui, balsuotojams pateikti klausimai abiejose Airijoje buvo skirtingi. Pietinės Airijos gyventojų buvo klausta ar jie pritaria savo šalies konstitucijos pataisoms, kurios įpareigotų Airijos Respubliką laikytis taikos susitarimo sąlygų. Bet to, Airijos Respublikoje surengtame plebiscite piliečiai turėjo progos pritariti arba nepritariti europinės Amsterdamo sutarties tvirtinimui.

Referendumas buvo istorinis dar todėl, kad pirmą kartą po Airijos padalijimo 1920 metais pačių Šiaurės Airijos gyventojų buvo atsiklausta ar jie pritaria ar nepritaria taikos procesui. Procesui, kuris gali atverti kelią į abiejų Airijų suvienijimą. Suvienijimo perspektyva daugeliui airių reiškia tris dešimtmečius trukusio smurto ir žudynių, nepasitiekimo ir kartėlio, bombų kulų ir kraujo praliejimo Airijoje pabaigą. Būtent todėl abiejose Airijose surengtas referendumas yra konkretus šansas nutiesti kelius į pastovią taiką. Daugelis apžvalgininkų sutinka, kad

lemiamos reikšmės referendumo rezultatai turės Šiaurės Airijos unionistų – sąjungos su Britanija šalininkų balsus. Jau referendumo išvakarėse buvo aišku, kad unionistai yra suskilę. Jei didžioji dauguma Airių nacionalistų ir abiejų Airijų suvienijimo rėmėjų vienigai palaiko taikos procesą, tai nemaža dalis unionistų nori išsaugoti nepažeistą dabartinį politinį Šiaurės Airijos, kaip Didžiosios Britanijos sudėtinės dalies, statusą. Tik referendumo rezultatas parodys, kiek unionistų pritaria taikai ir koks jos priešininkų svoris. Pažymėtina, jog niekas neabejoja, kad taikos sutartis Šiaurės Airijoje bus patvirtinta balsų dauguma. Bet jei pritariančių balsų bus mažiau nei apie 60 procentų, taikos priešininkai jausis galį blokuoti busimojo Šiaurės Airijos Steigiamojo susirinkimo darbus. Pagal taikos susitarimą, po referendumo 108 deputatų asamblėja perims iš Britų valdžios vietinės valdžios funkcijas. Steigiamojo susirinkimo rinkimai turėjo įvykti birželio 25-tą dieną.

Pagal Šiaurės Airijos referendumo rezultatą taip pat bus galima spėti, kokia galėsianti būti katalikų ir protestantų pusiasvyra steigiamajame susirinkime.

"Tėviškės Aidai" yra vienintelis Australijos lietuvių katalikų laikraštis. Visi juos remkime. Iš anksto prisijuokime prenumeratos mokėsi, įrašykime "Tėviškės Aidas" į savo Testamentą. Katalikiška spauda reikalinga visada!

Trys Jubiliejai

Septyniadešimt jau sulaukiau metų.
Tai ypatinga Dievo dovana.
Jei Dievas duos man ir toliau
sveikatą,
Dar nesakysiu, kad gyventi gana.

Dar reikalingas aš esu Bažnyčiai
Ir Vadaktams, nors jie yra maži.
Su šia žeme dar stiprūs jungia ryšiai,
Ir jai dainuoju: "Žeme, tu – graži!"

Graži tu mano Lietuva – Tėvyne,
Gražus ir mano kaimas Vadaktų.
Trisdešimt metų čia takus aš myniau,
Jo grožį skelbiau posmuose dainų.

O penkiasdešimt metų jau sueina,
Kai plunksnos darbą, Mūzą pamilau,
Kai pirmą viešumon paleidau dainą,
Kai ir tautosakos draugu tapau.

+++

Poetas kun. Antanas Valantinas jau šiemet išleido trečiąją poezijos knygutę, atspausdino Panevėžio spaustuviėje balandžio 22 d. Ši poezijos knygutė užvardinta "Eilėraščiai kunigams", kiekvienam net po kelis eilėraščius, o mūsų kun. Pr. Daukniui – net 7 eilėraščius sukūrė!

Kunigas Antanas Valantinas Švč. Marijos parapijos Vadaktuose, Radviliškio rajone, ilgametis klebonas

A.Terleckas: Lietuva dar nėra realiai nepriklausoma

Lietuvos laisvės lygos (LLL) lyderis Antanas Terleckas teigia, kad Lietuva dar nėra pasiekusi tikrosios nepriklausomybės, todėl jis ragina burtis dešiniąsias jėgas į organizaciją, kuri imtųsi "kovoti už realiai nepriklausomą valstybę ir laisvą žmogų joje".

"Lietuva yra nepriklausoma valstybė, bet ne tokia, už kokią kovojame. Viskas Lietuvoje perkama ir parduodama, net strateginiai objektai, be kurių neįsivaizduojamas valstybės suverenumas. Be to, užsienio žvalgybos Lietuvoje kaip veikė, taip ir veikia. Todėl kviečiu Laisvės lygos, "Jaunosios Lietuvos", Rimanto Smetonos vadovaujamos organizacijos narius burtis į vieną tautinę dešiniųjų organizaciją, kuri kovotų už tikrąją Lietuvos nepriklausomybę", – sakė A.Terleckas Vilniuje surengtoje konferencijoje, skirtoje LLL 20-mečiui.

LLL vadovo nuomone, valdančioji konservatorių partija nėra dešinioji partija. "Ji pardavinėja Lietuvos strateginius objektus, todėl ji yra išdavikė", – įsitikinęs A.Terleckas.

Pasak LLL vadovo, Lietuvos žmonės, nepaisant demokratijos ir visų garantuotų laisvių, išlieka bailūs, ypač reikšdami savo nuomonę. "Labai gaila, kad Lietuvos žmogus buvo ir liko bailus. Jis bijo pasakyti tiesą. Bijo prarasti darbą. Žmogus yra gąsdinamas ir terorizuojamas. Mes kovojame už tai, kad lietuvis nebijotų kalbėti apie savo teises", – tvirtino A.Terleckas.

Kalbėdamas apie LLL 20 metų veiklos laimėjimus A.Terleckas sakė manąs, kad didžiausias lygos nuopelnas buvo 1979 metų rugpjūčio 23 dieną jos iniciatyva paskelbtas vadinamasis "Keturiadešimt penkių memorandumas". Jame 4 estai, 6 latviai ir 35 lietuviai kreipėsi į pasaulio bendriją, kad Baltijos valstybių klausimas būtų iškeltas tarptautiniuose forumuose. "L.r."

Kryžiaus ir Meilės kelias

Prisiminimai apie kunigą Juozą Zdebskį

Prieš pusmetį Lietuvos skaitytoją pasiekė ir jau antrojo leidimo susilaukęs pagal KGB archyvų dokumentus parengta knyga "Akiplėša". Tai – persekiojimų liudijimas apie jų teroro nepalaužtos asmenybės – kunigo Juozo Zdebskio – taurumą ir auką.

Šiemet biržely "Lumen" leidykla 3000 egz. tiražu išleido knygą "Kryžiaus ir Meilės kelias" – penkiasdešimties bičiulių, bendradarbių, dvasios vaikų ar kaip nors jo gerumą patyrusiųjų prisiminimus apie kunigą Juozą. Rinkinio sudarytoja – Loretą Teresę Paulavičiūtę, redaktorė – Liuda Sidarienė, viršelio dailininkė – Ingrida Umbrasaitė. Leidinys gausiai iliustruotas aprašomojo meto nuotraukomis (jas reprodukojo Juozas Grikienis), tekstus papildančiais saugumo bylų dokumentais.

Spaudai taip pat parengta: kun.J.Zdebskio dienoraščiai "Gyvenimas mąstymuose" ir "Pažinsite iš jų vaisių" (korespondencija, adresatų prisiminimai).

Kunigo Juozo Zdebskio dvasinio palikimo leidėjai nuoširdžiai dėkoja gausiems knygų mecenatams, prenumeratoriams ir platintojams. Informaciją, susijusią su šiomis knygomis, Jums suteiks telefonu (8-22) 22 58 62.

IŠ MŪSŲ PARAPIJŲ

Melbournas

Janina Šaulienė iš Royal Igoninės buvo pervežta į Caritas Christi vadovaujamą Seselių Vienuolį. Birželio 27 d. iš ryto jai suteikėm Ligonių Sakramentą, o prie jos nuoširdžiai ją globojo jos vyras Pranas Šaulys. Vakare jos dukrelė Birutė Kymantienė telefonu pranešė, kad jos mamytė jau mirė. Po kiek laiko Tobin Brothers – Laidotuvių Direktorius pranešė apie laidotuves: liepos 1 d. trečiadienį 11 val. Švč. Marijos Jūrų Žvaigždės bažnyčioje Rožančius ir Šv. Mišios, po jų palydėsime į Fawknar kapines. Teilisi Viešpaties Ramybėje.

Gyvojo Rožančiaus Brolijos liepos mėnesio intencija: kad Lietuvos kankiniai teiktų stiprybės visiems lietuviams ir veikejams.

A.P.Prankūnai Parapijos išlaikymui – paskyrimui aukojo 60 dol. "Tėviškės Aidams" metinę prenumeratą. Ačiū jiems už gerą širdį.

Liepos 15 d. lietuvių mini 1410 m. įvykusį Žalgirio mūšį, kuriame galutinai buvo nugalėti nuolat Lietuvą puldinėję kryžiuočiai.

Liepos 17 d. 1933 m. žuvo didvyriai lakūnai: Darius ir Girėnas – vienmotoriniu lėktuvu "Lituanica" iš New Yorko perskrido Atlanto vandenyną ir jį nugalėję, Vokietijoje

Soldino miške smarkioj audroj lėktuvas nukrito, sudužo ir žuvo abu lakūnai. Iš New Yorko jau buvo nuskridę per Atlantą 6.411 km., o iki Kauno bebuvo likę tik 650 km. Darius ir Girėnas buvo labai gerai pasiruošę atlikti didvyrišką žygį.

Už Birutę Tamošiūniene mirties šešių metų atminimui šv. Mišias užprašė jos dukrelės: Rita ir Angelė Švč. Marijos Jūrų Žvaigždės bažnyčioje liepos 12 d. sekmadienį, kaip visuomet 11 val. Birutė Tamošiūniene buvo ne tik labai gera šeimos auklėtoja, bet ir gera dainininkė, Melbournie išleidusi savo dainų porą plokštelių.

PRANEŠIMAS

Melbourno lietuvių pensininkų sąjungos nariams
Sekantis susirinkimas įvyks
liepos mėn. 14 dieną. A.S.

"Tėviškės Aidams" birželio mėn. aukojo:

Po 10 dol. aukojo F.Borumas, L.Braniškienė, Mrs. B. Prielaudas, S.Pocius, U.Reinartienė (NZ); 5 dol. V.Ratkevičius.

Nuoširdžiausia padėka aukojusiems.
"TA" administracija

Mieli Tautiečiai

Nijolė Sadūnaitė

Po kalėjimo kančių ir tremties Sibire, vizito metu Amerikoje

Drįstu kreiptis pagalbos labai svarbiame reikale. Esu laiminga galėdama prisidėti prie amžinos atminties kun.Juozo Zdebskio knygų platinimo. Per 2 metus buvo išspausdintos 8-ios knygos: 4 apie kun.Juozą Zdebskį ir 4 Jo paties mąstymai ir pamokslai. Dabar rengiama spaudai 3 Jo rekolekcijų knygos. Beplatintant šias knygas susipažinau su leidėjais ir jų planais. Tos knygos labai reikalingos mūsų dvasiniam atgaivinimui.

Zinodama Jūsų kilnumą ir meilę Lietuvai noriu šiais leidybiniais planais su Jumis pasidalyti. O visur leidyba be pinigų sunkiai juda... Šių knygų leidėja ir redaktorė sesuo Loreta Teresė Paulavičiūtė pasiūlė realią galimybę šių planų įgyvendinimui.

Atidarome dvi sąskaitas HERMIO banke
Valiutai: sąskaitos Nr. 47316,
Litams: sąskaitos Nr. 23711785.

Jei atsirastų norinčių padėti, bent "našlės skatiku", galėtų siųsti į

šią sąskaitą. Ji vadinsis: "ses. Nijolės Sadūnaitės sąskaita knygų leidybai ir bibliotekoms remti".

- O remiamų bibliotekų yra šios:
1. Švietimo ministerijos mokyklų ir kataikiškų gimnazijų
  2. Aukštųjų švietimo įstaigų (aprūpina per Vilniaus bibliotekų kolektorių)
  3. Mokyklų – internatų
  4. Nepilnamečių ir paauglių kolonijų
  5. Vaikų namų
  6. Kalėjimų ir pataisos darbų kolonijų
  7. Savivaldybių, miestų ir miestelių
  8. Kariuomenės bibliotekos.

Štai kokios knygos planuojamos leisti ir jos visos labai tinka čia išvardintoms bibliotekoms:

- 1) Jau atiduota į spaustuvę ir liepos pradžiai, pasaulio lietuvių dainų šventei bus išspausdinta ses.Nijolės Sadūnaitės knyga "Skubėkime daryti gera" (pagal abi

Išvežimų minėjimas Adelaidėje

Gedulo ir Vilties diena Adelaidėje buvo labai prasmingai paminėta. Minėjimą organizavo Pietų Australijos Pabaltiečių Moterų Komitetas, kuriame lietuvius atstovauja dr. S. Pacevičienė.

Šeštadienį, birželio 13 d., iš ryto minėjimas buvo pradėtas per Lietuvos Radio laidą, kurią labai gražiai pravedė Janina Vaboliene ir Leonas Gerulaitis. Labai tinkamas minėjimui buvo Juozo Bajorino eilėraštis "Ar tu žinai?" Taip pat Adelaidės Lietuvių Biuletenis tai dienai patalpino Albino Pociaus straipsnelį "Gedulo Dienos" kuriame autorius pasiremdamas Kruščevo laikais pačių rusų paskelbtais daviniais įrodė, kad išvežimai buvo užplanuoti 1939 m. spalio 11 d. dar prieš Lietuvos okupaciją. Tai vienas iš niekšiškausių sąmokslų prieš lietuvių tautą ir valstybę visoje Europos istorijoje, kad išvežus sunaikinimui vieną trečdalį Lietuvos gyventojų padarytų vietos rusijos kolonistams, kurie perėmė mūsų namus ir turtus, galėtų mus valdyti.

Sekmadienį, birželio 14 d., visus ateinančius į pamaldas pasitiko prie Lietuvos Žemės paminklo gedulo ženklą pusiau stiebo iškeltos vėliavos lyg ir primindamos, kad šiandien ypatinga diena. Šv.Kazimiero šventovėje pamaldos už Sibiro tremtyje žuvusius ir kalėjimuose nukankintus bei Lietuvoje kritusius partizanus, mūsų tautos kankinius. Šv.Mišių auką aukojo ir pamokslą pasakė kun. Juozas Petraitis MIC. Per mišias giedojo parapijos choras. Vargonais grojo Jonas Pocius jnr.

Po pamaldų 2 val. p.p. Imigracijos muziejaus sodelyje prie paminklinės Pabaltiečių lentos, lietuvių, latvių ir estų bendruomenių atstovai padėjo vainikus. Lietuvių vardu žodį tarė mūsų garbės konsulas Jurgis Jonavičius ir Adelaidės Lietuvių Bendruomenės pirm. Janina Vaboliene. Prie paminklo susirinko palyginti neperdaug žmonių, nes nėra kur pastatyti automašinų.

Pagrindinis minėjimas buvo 3 val. p.p. latvių evangelikų St.Peters bažnyčioje, Wayville priemiestyje. Prisirinkus pilnai bažnyčiai, iškilmingoje procesijoje įėjo mūsų dvasiškiei ir Pabaltiečių moterų komiteto atstovės. Ekumeninės

pamaldos buvo pradėtos lietuvių ir latvių chorams bendrai sugiedant Australijos Himną, Advance Australia Fair, kuris nuskambėjo labai didingai. Po to jungtinis choras, vadovaujant Vytautui Straukui, žuvusiųjų pagerbimui sugiedojo gedulingą Requiem. Šv.Rašto skaitymus pravedė mūsų kunigas Juozas Petraitis MIC. Vėliau latvių kanklių ansamblis pagrojo porą latvių liaudies melodijų, kun. J.Petraitis pravedė maldą už Tėvynę, o lietuvių choras vad. V.Straukui, sugiedojo dvi giesmes, viena iš jų, C.Sasnausko Malda už Tėvynę.

Latvių pastorius M.Lukasevics pravedė maldos ir pasakė pamokslą. Po pamokslų vėl pasirodė lietuvių, vadovaujant Genovaitei Vasiliauskenei, Moterų Oktetas pagiedojo J.Graubausko Ave Marija ir B.Budriūno, Kristaus Skundas. Abi giesmės nuskambėjo labai įspūdingai.

Po lietuvių giesmių visi bendrai sukalbėjo Tėve Mūsų. Po šitos maldos latvių choras vad. Astrai Krinitis, sugiedojo dvi latvių giesmes. Vargonais grojo L.Daenke.

Po visų giesmių sekė bendras palaiminimas. Tada nuskambėjo visų trijų tautybių Himnai, giedant jungtiniam chorui ir pritariant visiems minėjimo dalyviams. Esame labai dėkingi Pabaltiečių Moterų komitetui už gražų išvežimų minėjimo suorganizavimą.

Šitie minėjimai kas metai mums primena tą didžiąją mūsų tautų tragediją kada 1941 m. birželio 14 d. Sovietų Rusija pradėjo genocido veiksmus prieš taikingas Pabaltijos tautas ir dar neatsiprašė už milijonui žmonių sugriautą gyvenimą. Tai buvo baisus nusikaltimas ne tik prieš Estiją, Latviją ir Lietuvą, bet ir prieš visą žmoniją. Nuostabu, kad Rusijos už kriminalinius genocido veiksmus dar Vakarai nepasmerkė, bet ieško kaltininkų tarp Rytų Europos pavergtųjų tautų. Žinoma nepatogu pasmerkti savo buvusius draugus, kuriems karo metais tiek daug padėjo.

Po visų minėjimo apeigų įvyko neoficialus priėmimas Latvių Namuose, kur buvo progos pasikalbėti su minėjime dalyvavusiais australais ir atnaujinti pažintis su bendro likimo broliais.

Alb. Pocius

ankstesnes knygytes, papildyta ne tik nuotraukomis, bet ir tolesniais atsiminimais, bei KGB archyvų dokumentais).

2) Pardavus šią knygą, už tuos pinigus bus leidžiama papildytas ir pataisytas leidimas kun. Roberto Grigo knygos "Rekrūto atsiminimai". Labai gera ir reikalinga jaunimui knyga...

3) J.E. Arkivyskupo Sigito Tamkevičiaus pritarimu bus leidžiama Vido Spenglos knyga "LKB Kronika" Nr. 11 (Prieš metus išleistas knygos papildytas ir pataisytas leidimas).

4) Amžinos atmintis kun.Juozo Zdebskio rekolekcijų jaunimui ir suaugusiems 3 knygos.

Negalima išmokti demokratijos iš knygų ir laikraščių. Reikia gyventi demokratiškai ir suvokti demokratiją kaip savo paties dalį.

5) Birutės Žemaitytės "Misijų kelionių knyga" (pas Pavolgio vokiečius iš misijų dienoraščio). Tai Lietuvoje, kol kas, unikali knyga.

6) Vido Spenglos dokumentinė studija "Kun.J.Zdebskis" (Iš visų KGB ir asmeninių archyvinų dokumentų).

Jei atsirastų norinčių padėti tuos planus vykdyti, labai prašome, siunčiant parašyti kokiam tikslui – kurios knygos leidimui ar knygos išpirkimui kuriai nors iš 8-ųjų bibliotekų. Užrašyti: "labarda už knygas tokiai ir tokiai bibliotekai". (Pav. Mokyklų ar kariuomenės...) Su nuoširdžiausia padėka meldžiame Jums gausiausių Dievo malonių.

s. Nijolė Sadūnaitė

Ar ne utopiška tikėtis politikoje išvengtų konfliktų? Slepiamas, o vėliau neigiamas konfliktas valdančiojoje partijoje - lyg gėdingiausias dalykas. Bet jau nuo I.Kanto žinoma, kad konfliktas yra visuomenės pažangos laidas.

Slapta operacija padėjo išgelbėti Lietuvos Statutą

Baltarusijos diplomatų aferas su antikvarinėmis knygomis nutraukė Lietuvos saugumas

Baltarusiai netesi pažado

Baltarusijos nacionalinėje bibliotekoje iki šiol saugoma keletas vertingų antikvarinių knygų, kurios pernai buvo nelegaliai išgabentos iš Lietuvos.

Baltarusijos diplomatai ir valdininkai buvo pažadėję šias kultūros vertybes gražinti, bet pažado kol kas netesėjo.

Baltarusijos diplomatų Lietuvoje pernai vykdymas aferas su antikvarinėmis knygomis nutraukė Valstybės saugumo departamentas.

Tačiau iki šiol tai laikoma paslapyje, nors laikui bėgant apie Lietuvos kaimynų nusikaltimą sužino vis daugiau ir Lietuvos, ir Baltarusijos valdininkų bei pareigūnų.

Nutarta išlaikyti paslaptį

Baigus tyrimą buvo planuota pagrindinį aferos dalyvį – Baltarusijos ambasados Lietuvoje patarėją Vasilijų Žlutko – paskelbti nepageidaujama asmeniu ir triukšmingai išsiųsti iš šalies.

Bet užsienio reikalų ministro Algirdo Saudargo iniciatyva buvo nutarta vią tai laikyti paslapyje.

Pasak Užsienio reikalų ministerijos darbuotojų, jei V.Žlutko būtų buvęs skandalingai išsiųstas iš šalies, baltarusiai galėtų atsakyti tuo pačiu ir imtis Lietuvos diplomatų Minske, nė neieškodami tam rimtesnio preteksto.

Diplomatai teigia, kad paprastai viešus akibrokštus demonstruoja tik supervalstybės, o kaimyninės šalys stengiasi tokias problemas spręsti tyliai. Juolab kad ministerijos specialistai Baltarusiją apibūdina kaip kaimynę, iš kurios galima tikėtis visko. Todėl tuo metu buvo nuspręsta, kad viešas baltarusių diplomato nusikaltimo paskelbimas nevertas galimų nuostolių.

Iškilmės bibliotekose

Pirmą sykį apie iš Lietuvos slapta išvežamas kultūros vertybes buvo viešai užsiminta 1997 metų gruodžio 12 dieną Nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje.

Tą dieną tuometinis Valstybės saugumo departamento direktorius Jurgis Jurgelis bibliotekos direktoriui Vladui Bulovui iškilmingai įteikė dvi itin brangias ir Lietuvai labai reikšmingas senovines knygas: XVI amžiaus Lietuvos trečiąjį Statutą ir Tribunalą.

Lietuvos Statutas buvo perduotas Nacionalinei Martyno Mažvydo bibliotekai.
R.Jurgaičio nuotr.

Iškilmų metu buvo užsiminta ir apie tai, kad bibliotekai gali būti perduota dar keletas knygų. Matyt, J.Jurgelis tikėjosi, kad Baltarusijos valdininkai tesės savo pažadus.

“Lietuvos ryto” žiniomis, saugumo tyrimo pradžia sutapo su praėjusių metų spalio 24 dieną Minske, valstybinėje filharmonijoje, vykusiomis Baltarusijos nacionalinės bibliotekos 75 metų jubiliejaus iškilmėmis.

Tą dieną Baltarusijos nepaprastasis ir įgaliojasis ambasadorius Lietuvoje Jevgenijus Voitovičius ir patarėjas V.Žlutko bibliotekai padovanojo keturias antikvarines XVIII-XIX amžių knygas apie stačiatikių tikėjimą.

Tuo metu baltarusiai, nė neįtardami, kuo viskas gali baigtis, net nebandė slėpti šių knygų: iškilmėse dalyvavo ir Martyno Mažvydo bibliotekos atstovai, apie ambasadoriaus dovaną rašė vietiniai laikraščiai.

Tiesa, apie tai, kad knygos atvežtos iš Lietuvos, nebuvo nė užsiminta. Leidimo išgabenti šias knygas iš Lietuvos Kultūros vertybių apsaugos departamentas nedavė.

Ilgos derybos dėl Statuto

Paaiškėjo, kad knygas iš vieno kolekcionieriaus nupirko Baltarusijos ambasados patarėjas kultūros, mokslo ir švietimo klausimais V.Žlutko (g.1960 m.).

Kolekcionierius “Lietuvos rytui” sakė, kad už knygas sumokėjo akcinės bendrovės “Sovavto –

Brest” direktorius V.Sapronovas (vėliau dalyvavęs Baltarusijos bibliotekos jubiliejaus iškilmėse). Paskui pirkinyus buvo perduotas ambasadoriui J. Voitovičiui.

Su tuo kolekcionieriumi V.Žlutko derėjosi ir dėl XVI amžiaus Lietuvos trečiojo Statuto. Pardavėjas norėjo už jį gauti 9 tūkstančius JAV dolerių.

Baltarusijos nacionalinės bibliotekos darbuotoja (pavardė redakcijai žinoma) “Lietuvos rytui” sakė, kad jų šalyje nėra nė vieno Statuto egzemplioriaus, todėl ši knyga baltarusių kultūrininkams yra itin brangi.

Derybos dėl Statuto užsitęsė.

V.Žlutko konsultavosi su baltarusių bibliotekininkais ir bandė sumažinti kainą. Pagaliau buvo sutarta dėl 7 tūkstančių JAV dolerių. Priedo pardavėjas turėjo duoti ir Tribunalą.

Vertybes išgelbėjo saugumas

Tačiau išvežti bibliografinių retenybių nepavyko. Saugumo pareigūnai neatsklaidė operacijos aplinkybių ir apsiribojo lakonišku komentaru: “Statutas buvo išgelbėtas pasikėsinimo stadijoje”. Knygas per valstybės sieną baltarusiai būtų išvežę prisidengdami diplomatine neliečiamybe. Vien už tai juos buvo galima apkaltinti kontrabanda.

Apie Baltarusijos diplomatų veiklą buvo informuoti Prezidentas Algirdas Brazauskas, premjeras Gediminas Vagnorius, kai kurie

Seimo nariai ir Užsienio reikalų ministerijos valdininkai.

Netrukus į Minską išvyko vienas Užsienio reikalų ministerijos vadovų.

Dėl aferos su istorinėmis vertybėmis Vilniuje teko aiškintis ambasadoriui J. Voitovičiui.

Buvęs Baltarusijos kultūros ministras J. Voitovičius teisinosi, kad iš Lietuvos jau išvežtos knygos buvo spausdintos dabartinės Baltarusijos teritorijoje. Knygas, anot jo, kažkur gavę “mūsų sponsorai”. Tąsų ambasadorius kalbėjo ir apie galimybę gražinti knygas į Lietuvą.

V.Žlutko perkeltas į Maskvą

Pernai gruodžio 8 dieną patarėjas V.Žlutko buvo atšauktas į Minską. V.Žlutko aplinkos žmonės teigė, kad jis tikėjėsis būti paskirtas dirbti į kurią nors Europos valstybę. Tačiau šių metų sausio 7 dieną V.Žlutko buvo paskirtas patarėju Baltarusijos ambasadoje Maskvoje.

Saltiniai Baltarusijos užsienio reikalų ministerijoje teigia, kad buvo svarstomi ir kiti V.Žlutko perkėlimo variantai, bet buvo nuspręsta nerizikuoti galimu skandalu, kuris būtų kilęs, jei Lietuva kitoms šalims būtų pranešusi tikrąsias patarėjo atšaukimo aplinkybes.

V.Žlutko jau turėjo panašių problemų užsienyje. Jis buvo sovietų armijos išvedimo iš Vokietijos komisijos atstovas. Iš Vokietijos jau irgi teko išvykti ne savo noru: vokiečiai jį įtarė šnipinėjimu. Lietuvoje V.Žlutko irgi bendravo su specialiaisiais tarnybas dominančiais žmonėmis.

Ambasadorius J. Voitovičius tvirtino, kad V.Žlutko paskirtas į aukštesnes pareigas, todėl ir buvo perkeltas į Maskvą. Ten V.Žlutko dirba patarėju politikos klausimais. Tai esanti normali diplomatų rotacija.

Įtartini daugelis kaimynų

Lietuvos užsienio reikalų ministerijoje, kurios darbuotojams neretai tenka bendrauti su Valstybės saugumo departamento kontržvalgybos skyriaus pareigūnais, manoma, kad operaciją saugumas atliko nepriekaištingai.

Aukšto rango ministrijos pareigūnas, nenorėjęs skelbti savo pavardės, sakė, kad istorija su baltarusiais – ne pirmoji, kur įsipainioję kaimyninių valstybių diplomatai: rusai, lenkai, latviai.

Kontržvalgyba ne kartą yra užfiksavusi atvejų, kai informaciją renkantis užsienio diplomatai atsidurdavo ant leistinum ribos arba ją net peržengdavo. Tačiau dažniausiai Užsienio reikalų ministerija apsiriboja įtartinių diplomatų pasiaiškinimais.

Be V.Žlutko, pernai neįprastomis aplinkybėmis buvo atšauktas dar vienas diplomatas. Tai teko padaryti Lenkijai.

Vienas šios šalies diplomatas iš ambasados Vilniuje buvo atšauktas po to, kai Lietuvos pareigūnai sužinojo apie jo veiklą, nesuderinamą su diplomato statusu. Šis žmogus pernelyg kišosi į Lietuvos vidaus reikalus, susijusius su vietiniais lenkais. “L.r.”

BALTIC HOUSE

AUSTRALIA PTY. LTD.

A.C.N. 007 052 995

Melbourne

PO Box 5066

Alphington Vic. 3078

Email: baltichouse@yahoo.com

Tel: (03) 9459 2999

Fax: (03) 9482 4371

Mob: 0419 587 299

CHRISTMAS PARCELS TO THE BALTICS

Information and sending kits for parcels to Estonia, Latvia and Lithuania may be obtained from the following people:

Brisbane	Sydney	Canberra
L.Kalniņš	E.Vanags	E.Glāznieks
Tel: (07) 3366 5241	Tel: (02) 9790 1140	Tel: (02) 6247 3650

Enquiries close 3 August 1998

